СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 160. Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 12. липня, 1928. VOL. XXXVI. No. 160. Jersey City, N. J., Thursday, July 12, 1928. THREE CENTS.

КІНЕЦЬ МІСЦЕВОГО ВУГЛЕВОГО СТРАЙКУ

ЮНІЇ В ДОЛИНІ ПЕНТЕР КРІК-У РІШАЮТЬ ВЕРТАТИ ДО РОБОТИ.

ЛЕНСФОРД, ПА., 10. липня. — Робітники місцевих юній углевих робітників долини потока Пентер, які вийшли були на страйк 28. червня для протесту проти замкнення 14 шибів нібито для ощадности, постановили вертати до праці.

У сей округ прибув Андру Меті, дистриктовий президент майнерської юнії, та зарядив голосованне по відділах, яке скінчилося рішеннем вертати до праці. Генеральний майнерський комітет, що викликав і вів страйк, був проти повороту.

ДЕМОНСТРАЦІЯ ТКАЛЬНЯНИХ СТРАЙКАРІВ ПРОТИ СКЕБІВ.

10,000 РОБІТНИКІВ ЗІБРАЛОСЯ НА ДЕМОНСТРАЦІЮ, АЛЕ РОЗІЙШЛИСЯ СПОКІЙНО.

НЮ БЕДФОРД, Месечузетс, 10. липня. — На вістку, що в фабриці Килберн Милз працює кількох страйколомів, зібралося під фабрику коло 10,000 робітників. Робітники ждали під фабрикою 5 годин, а відтак розійшлися спокійно, лишивши пикету коло кождих воріт.

Поліція впевняє, що в фабриці ніяких робітників не було та сим робітники не журяться, бо в демонстрації мають вони доказ своєї солідарности.

КЛОПОТИ КАНДИДАТІВ З ФАРМЕРАМИ.

ГУВЕР НЕ ХОЧЕ ДАТИ ІМ ВІДПОВІДИ.

ВАШИНГТОН, 10. липня. — Фармерська організація „Індіяна Фарм Бюро Федерейшен" вислала до кандидатів на уряд президента Злучених Держав запит, як вони відносяться до справи фармерів.

Ал Смит сейчас відповів телеграфічно, що на случай свого вибору президентом Злучених Держав він покличе до життя комітет знатоків рільничих справ для вироблення урядової програми, яку він як президент буде домагатися переперти в конгресі.

Герберт Гувер заявив, що він тепер на питанне не відповідає. Становище Гувера обурило фармерську організацію.

Робинсон, кандидат демократичної партії на уряд віцепрезидента Злучених Держав, заявився за веденнем завзятої кампанії демократами в полудневих стейтах, щоби задержати „солідний" голос за демократом.

Демократичний заряд заявляє, що демократи вже не мають недобору з 1924 року. Обчислення конвенційних видатків показують, що конвенція в Гюстоні коштувала 84,000 долярів.

АМЕРИКАНЦІ РОЗІЗДЯТЬСЯ ПО НІКАРАГВІ НАГЛЯДАТИ НАД ВИБОРАМИ.

МАНАГВА, Нікарагва, 10. липня. — Генерал Френк Меккой, начальник наближаючихся виборів президента Нікарагви, розіслав своїх обсерваторів, щоби вони розглянули, що треба зробити для нагляду над президіяльними виборами американським урядом.

Американці приказали начальникам нікарагванських війск, щоби вони розголосили населенню, що кождий чоловік може спокійно брати участь у вибрах.

Консервативна партія, якої президента попирає американська армія, розбита безнадійно на дві фракції.

КЛОПОТИ ПРОГИБІЦІЙНОЇ ПАРТІЇ.

ШИКАГО, Илиноис, 10. липня. — Могуча колись прогибіційна партія найшлася на сьогорічній конвенції, що відбувається тепер у сьому місті, в такому положенню, що вона не знає навіть, чи ставити свого партійного кандидата на уряд президента Злучених Держав, чи заявитися за кандидатом котроїсь великої партії.

На конвенції переважають делегати, невдоволені з кандидатури Ал Смита й з кандидатури Гувера. Більше є тут противників Смита, котрого становище проти прогибіції добре відоме. Дехто заявляється за тим, щоби партія прилучилася до партії фармерсько-робітничої. Один делегат заявився за кандидатурою сенатора Гефлина, „хочби навіть сей вибір мав покінчитися кровопролиттєм".

ЕПІДЕМІЯ ІНФЛЮЕНЦИ ГОРЛА ШИРИТЬСЯ.

БОСТОН, Месечузетс, 10. липня. — Стейтовий уряд звернув увагу населення, що пошесть на горло, що зявилася в горах Беркшерах, поширилася з міста Лі на міста Норт Адемс і Вилиємставн.

Др. Джордж Бигелов, голова стейтового департаменту публичного здоровля, прибув до Лі та ствердив, що число недужих на сю пошесть виносить тепер 600 осіб. Він зарядив сейчас драстичні средства запобігання недузі. Заборонено всякі збори. Особливий нагляд розтягнено над торговлею молоком, бо лікарі певні, що недуга шириться через молоко. Міський уряд заборонив людям з хорим горлом ходити публично по місті. Всі похорони мають бути приватні, себто без участи публики. Реставрації замикається в 8. годині.

Пробки молока, продаваного в Лі, розібрані хемічно в Бостоні, показали зарязки шкарлятини.

Число померших на сю пошесть виносить досі 16 душ.

ПОВСТАНЦІ В МЕКСИКУ ПОВІСИЛИ 3 ЛЮДИЙ.

МЕКСИКО, 10. липня. — Мексиканські повстанці в стейті Мічоакані повісили федерального посла Сандоваля, його брата та мейора міста Такамбара, яких вони зловили на поїзді, на котрий вони напали.

За нарушенне релігійних законів мексиканська поліція арештувала в столиці 50 католиків, між ними священика Ревелеса Родарте.

СТРАШНА БУРЯ В КАНАДІ.

ВІННІПЕГ, Манітоба, Канада, 9. липня. — Сильна буря, дощ та вітри майже цілком припинили життя на цілих 24 годині. Майже весь ранок Вінніпег не мав телеграфічного сполучення зі світом. Рух на залізницях і в місті був страшно затруднений. Телеграфічна служба була нарушена Північною Зорею.

ІТАЛІЙСЬКІ АВІЯТОРИ ПОПРАВЛЯЮТЬ СВІЙ АЕРОПЛЯН.

НАТАЛЬ, Бразилія, 9. липня. — Італійські пільоти Ферарін та Дельпрет, які перелетіли Атлянтійський океан, думають ще цього тижня продовжити свою подорож до Ріо де Жайнеро. Обидва авіятори вернулися в неділю з Туро, куди вони їздили за деякими частинами для свого моноплляну. Репарація візьме кілька годин. Місцевість, де спустилися Італійці, поблизу Лейк Кафе, находиться коло маленького міста Туро, славного рибою та цукром. Там їх гучно витало 5,000 Бразилійців.

Аероплян находиться яких дві милі від міста Натамо, до якого мають його привезти, звідкіля вже Ферарін та Дельпрет полетять до столиці Бразилії.

ПІСЛЯ 10 ГОДИН ЛЕТУ ПОВЕРНУВСЯ НАЗАД.

ГОРТА, остров Фейль, Азори, 9. липня. — Капітан Франк Кортней, який пробував перелетіти Атлянтійський океан ще минулого року, поновив свою спробу в неділю. Вилетів він в напрямі Галіфаксу о 6 год. 25 м. рано. Після 10 годин лету над океаном примушений був через великі тумани та сильні вітри вернутися назад. Перед самим поворотом він два рази давав про себе знати через радіо. В одному з них він повідомляв: „Нова Фунляндія недалеко. Все гаразд".

В радіотелеграмі з пароплава Сегамор повідомили, що бачили аероплян Кортнея на шляху між Гортою а Галіфаксом.

ЗНОВУ ПОРУШЕНО ПИТАННЯ БУДІВЛІ КАНАЛУ ПОПІД КАНАЛ ЛЯМАНШ.

Сполучення між Довером в Англії та Кале у Франції воздухом і морем, хоч які добрі, не можуть примусити залишити проєкт злуки цих двох міст підводним тунелем. Проєкт знова піднесли французький міністер публичних робіт та президент комітету, котрий пропонує будівлю тунелю.

Геольогічні умови ґрунту є дуже сприятливі. Тунель коштувавби всего $70,920,000. Витрачені на тунель гроші вернулисяби що найменче в четверо в перші роки експльоатації.

КРЕМЯНЕЦЬКІ ГОСТІ У ЛЬВОВІ.

Дня 11-го червня відвідали Львів учні та учениці кременецької української коедукаційної гімназії під проводом дир. С. Милашкевича. Вони оглядали деякі наші установи, між іншими гімназію СС. Василіянок, де представились митр. Шептицькому, присутньому підчас матури. Митрополит запросив усіх до себе на другий день, де наші кремянецькі земляки провели кілька гарних хвиль.

РОЗПОЛІТИКОВАНИЙ ПОЛЬСЬКИЙ КЛИР.

Міністер Добруцький прислав відповідь послові Чапінському (ППС) на інтерпеляцію в справі терору польського клиру, зокрема голосного пастирського листа епископа Лукомського з Ломжі. Міністер каже, що видання пастирського листу є внутрішньою церковною справою й уряд не може туди мішатися. Всетаки з огляду на можливі конєсеквенції міністер звернувся до вищих духовних влад, щоби запобігти поважнішим дисонансам поміж польським духовенством і вірними.

АНГЛІЙСЬКА ПРЕСА ПРО УКРАЇНЦІВ.

Вечірний „Курер Варшавскі" подає телеграму, що в лондонському „Менчестер Гардієн-і" появилася велика редакційна стаття, яка дуже гостро виступає в обороні української та білоруської меншости у Польщі, представляючи інші умовини цих народів у Радянському Союзі. Стаття ця перестерігає перед наслідками такої політики включно перед можливістю революції населення, що попаде в розпуку. „Курер Варшавскі" подає цю вістку під заг. „Брехлива стаття" та заявляє, що стаття „Менчестер Гардієн-а" зраджує „комуністичну інспірацію".

В ОБОРОНІ МАЛПИ.

Апостол ідеї відмолодження людства при помочі малп, др. Воронов, відвідавши Лондон, дав привід англійським ученим до палкої дискусії на цю тему. Відомий англ. біольог др. Бах заявив у „Дейлі Нюс" в довшій статті, що людина, прищіпивши собі малпячі желези, може легко придбати дві малпячі хиби: змисловість і жорстокість. У відповідь на це появилася стаття, підписана відомою малпою із лондонського звіринця, яка протестує в імени мешканців королівського зоольогічного городу, буцім-то малпи є жорстокі. Чи був випадок, щоби яка малпа вирізувала людям желези для продовження життя? Чи на чолі інквізиції стояли малпи? Чи істнують захисти для покинених немовляток-малп? Чи останню війну вели малпи? Чи малпи винайшли отруйні гази? Найбільше змисловою та жорстокою звіриною є людина. Навіть найбільші зусилля д-ра Воронова, щоби зробити з неї приличну малпу, не змінять цієї людської природи. Автором цього листа був, як виявилось, Бернард Шов.

1,740 БРИТАНСЬКИХ ІМІГРАНТІВ ВІДКИНЕНО.

На питання в парляменті Великої Британії відповів 13 червня секретар доміній Емері, що лікарі, назначені канадійським правительством, відкинули сего року від 1 січня до 1 квітня 1,740 людей, які хотіли еміґрувати з Великої Британії до Канади.

ШВАЙЦАРІЯ І ЧУЖИНЦІ.

Плебісцит, переведений у Швайцарії, більшістю 347,620 голосів проти 132,340 довів до закону про перегляд федеральної конституції, яка має обмежити скількість чужинців, що оселюються на постійне в Швайцарії.

ТРАГІЧНИЙ ВИПАДОК.

У військових кошарах 6-го полку 7-ої батерії тяжкої артилерії у Львові на Филипівці, за Зеленою вул., трапився на днях нещасливий випадок. Двох підстаршин бавилося набитим револьвером і коли один хотів його другому вирвати, стріл із револьвера влучив стоячого осторонь у віддалі 20 кроків 21-літнього Володимира Ковалика, абсольвента держ. промислової школи. Ковалик, син власника реальности на Богданівці й українського громадянина, вмер після операції кілька днів пізніше у військовім шпиталі, на руках родини, з якою прощався у повній свідомости. Похорон відбувся 7. м. м. на Янівський цвинтар при участи війська. Проти обох підстаршин, що так легкодушно й незручно поводились із зброєю, ведеться слідство.

РЕКОРДИ.

10-го червня перейшла над Ленінградом хуртовина, яка вкрила на пів години вулиці та дахи снігом.

У Люблині зловили шайку вломників, складену із недавно викинених із школи гімназистів. 18-літні хлопці грабили здебільша школи, щоби помститись на науці, яка їх так скривдила.

До Бельгії вернувся аж тепер із німецького полону Бельгієць Анрі Ван ден Путте, що, попавши в полон у 1915 р., ударив німецького жовніра і за це пересидів 13 літ у вязниці.

В луцькім повіті, селі Йосифин, секта штундистів хрестила свого нового члена: Розенталя, який згідно з обрядом пірнув під воду і втопився на очах усіх.

ВИСОКІ ОБЦАСИ ТА НОВЕ ЖИТТЯ.

У „Правді" читаємо: Селянки Мелітопільської округи прислали такого листа робітникам механічного виробу обуви в Ленінграді: „Просимо виробляти для нас, степових жінок, міцнішу та вигіднішу обуву і то на низьких обцасах. Високі обцаси калічать нас і перешкаджають нам будувати нове життя, тому просимо вас, товариші, визволити нас із цієї неволі моди".

ПІВТОРА ДОЛЯРА ЗА СЛОВО

Одно американське видавництво звернулося до Редіярда Кіплінга з проханням написати якесь оповідання про Америку, пропонуючи йому півтора доляра за слово. Автор „Книги джунглів" відмовився від цього найбільшого досі гонорару, тому, що не любить Америки і не міг би про неї написати нічого приємного. Він відповів, що „не продає свого пера".

ДОЛЯ НОВОБРАНЦЯ.

В Мостах Великих найшли в лісі трупа парубка Івана Русина, який із розпуки, що взяли його до війська, запився на смерть спіртом.

МАЗОНІТ.

Так називається новий будівельний матеріял, яким починає шведська фірма „Нордмалінг Сонїл Компані" будувати доми. Дуже міцні цегли, виробльовані нею, складаються із трачиння.

ПОДРОБИЦІ ВИБУХУ В МОСКОВСЬКОМУ ГПУ (ЧЕКА)

ЧЕКІСТИ ГОТУЮТЬСЯ ДО ПІМСТИ.

МОСКВА, 10. липня. — На підтвердження вчорашнього повідомлення, друкованого в „Свободі", про вибух в Московському Годовному ГПУ (Чека), большевицька телеграфічна агенція подає такі подробиці:

Вибух стався 6. липня в відділі видачі перепусток. Забито при тому червоногвардійця Михаїла Іванова та ранено червоноармійця Артема Волкова.

Одним з бомбістів мавби бути бувщий врангелівський офіцир Георгій Николаєвич. Він був убитий на місци вибуху. Другого затримано коло Камінця, де його нібито видали селяне.

Це дає привід чекістам до нових переслідувань, які зазначилися вже численними арештами.

Очевидці, які прибули до Берліна, кажуть, що большевики криються з дійсною правдою та що жертв вибуху далеко більше, бо зараз же по вибуху прибуло багато санітарних амбулянсів, які відвозили ранених. Передня частина будинку знищена менче ніж задня. Війська, які оточили будинок, через цілий день не підпускали близько нікого до будинку.

Зараз же за подією власти заборонили користатися телеграфом та телефоном, аби закордонні кореспонденти не могли донести за границю.

В ШАТРІ НОБІЛЕ РАДІО МОВЧИТЬ ВІД ПЯТНИЦІ.

НЕМА ЖАДНОГО ЗВЯЗКУ, ВІДКОЛИ ЛЮНДБОРГ ПОКИНУВ КРИГУ.

СТОКГОЛЬМ, 10. липня. — Пять дослідників з воздушного корабля Нобіле терплять таку страшну біду, що близькі до божевілля.

Такі відомости одержано сьогодня з ратункового корабля „Квист".

Лейтнант Люндборг, який покинув їх на кризі недалеко острова Фойн, і з якими він пробув 13 днів, каже, що вони були в жахливому стані. Вони мали тоді дуже мало поживи і що він ділив з ними голод. Вони були заосмотрені провізією передтим, як Люндборг примушений був лишитися на кризі через поломанне аероплляну.

Відколи Люндборга забрано, тоб то з минулої пятниці, не було жадної радіової вістки від групи нещасливих дослідників до пароплава Квист.

Виясниється, що вихратуваний ген. Нобіле завів цензуру і ніхто без його контролі не міг посилати телеграм з криги, а тепер з корабля, на якому він перебуває.

Носильщик Артуро Марканті, який бачив Нобіле, каже, що останній цілком розбитий фізично перебуванием на кризі. Одинока надія тепер на радянського авіятора, який вилетів був учора, але мусів повернутися через великий туман.

КЕМАЛЬ ПАША ЗАВІВ ЛАТИНСЬКУ АЗБУКУ.

ЦАРГОРОД, 10. липня. — Сьогодня президент турецької републики Мустафа Кемаль паша перший раз ужив латинського письма, коли підписував свою фотографію, яку подарував свому бувшому секретареви, тепер призначеному амбасадором до Афганістану.

Цим він кладе початок обовязкового вживання латинської азбуки, на місце старої, арабської.

ВЖЕ РОЗСТРІЛЮЮТЬ.

БОЛЬШЕВИКИ ВИКОНУЮТЬ ВИРОК НАД ІНЖИНІРАМИ ДОНБАСУ.

МОСКВА, 10. липня. — Пять з одинайцяти засуджених на смерть інжинірів Донбасу, процес яких скінчився цими днями, вже покарано сьогодня. Апеляційної скарги навіть не розглядано. Решті смертну кару замінено на 10-літню вязницю.

ІТАЛІЯ ВОЮЄ.

ІТАЛІЙЦІ НИЩАТЬ БРИГАНЦІВ.

БЕНГАЗІ, Африка, 10. липня. — На групу Бриганців, на південний схід від Гебеля, напали Італійці. В бою згинуло 87 Бриганців, а 21 здалися на ласку переможців. Італійці стратили пять в убитих; між їх раненими є один капітан.

СМЕРТИ ЛЕВЕНШТАЙНА ОФІЦІЯЛЬНО НЕ ПРИЗНАНО.

БРУКСЕЛЯ, 10. липня. — Суддя Де ля Рютіє, голова слідчої комісії в справі пропавшого капітана Левенштайна, думає, що випадкова смерть є найліпшим поясненнем цеї мистерії. Він відмовився видати свідоцтво про смерть через те, що подія сталася на англійському аероплляні над французькими територіяльними водами і тому не входить в компетенцію бельгійського авторітету. Всі, що находилися на аероплляні в той час, коли Левенштайн случайно випав, підтверджують версію, яка шкодить родичам одержати цертифікат смерти.

Уся фамілія зажурена, що англійські слідчі дають далі кружляти всіляким гіпотезам.

ЯПОНСЬКА ВІДПОВІДЬ НА ПРОПОЗИЦІЮ КЕЛОГА ПРО РОЗЗБРОЄННЯ.

ТОКІО, 10. липня. — Японська відповідь на пропозицію Келога оголосити війну поза законом вже зложена і можливо буде доручена амбасаді ще сеї ночи.

Відповідь одобрює проєкт, але пропонує малі зміни в фразеольогії.

ОТРУЇЛОСЯ 200 ПОДОРОЖНИХ.

5 ТУРИСТІВ ПОМЕРЛО. — БОГАТО В НЕБЕЗПЕЧНОМУ СТАНІ.

БЕРЛІН, 10. липня. — На пароплаві, що плив вниз по ріці Рені, отруїлося мясом 200 людий. З них пятеро померло, а багато других знаходиться в небезпеці життя. Пароплав належить до Німецького Клюбу Туристів. Отруєні були ескурсантами, зорганізованими згаданим клюбом.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Телефон „Свобода": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОРШМА НА ОБОРОНУ РЕЛІГІЙНОЇ НЕТЕРПИМОСТИ.

Номінація Ал Смита не викликує таких коментарів, яких можна було сподіватися з крику Ку-Клакс-Клена, а все таки вона викликує коментарі, зовсім несподівані.

Що не сталося того, чого всі сподівалися, видно з того, що на демократичній конвенції не виступив властиво ніхто з протестантів виразно проти номінації католика. Тепер зате діються несподівані річи в тому, що протестанти, невдоволені з номінації католика, замісць виступити виразно з тим, що вони про сю справу думають, шукають собі ріжних машкар.

Приміром такого замаскованого виступу є заява „методиської ради тверезости, прогибіції й публичної моралі" у Вашингтоні. Ся рада виступила зі заявою проти номінації Ал Смита демократичним кандидатом на уряд президента Злучених Держав на тій основі, що вибір Ал Смита президентом Злучених Держав буде значити тільки, що поворот до салуну. Значить, ми, горожани Злучених Держав, малиби повірити сій методиській раді моральности, що як Ал Смит стане президентом, то він постарається о те, що не тільки прогибіція буде повалена, але й салуни будуть назад привернені.

Та сьому ніхто з американських горожан повірити не може. І методиська рада моральности певно сама не вірить, щоби американські горожане могли в таке повірити. Методиська рада моральности добре знає, що навіть вибраний президентом Ал Смит буде безсильний супроти законів краю, і проти своєї волі буде примушений їх виконувати. І методиська рада моральности знає, що президент не має сили зміняти законів та що його вплив на працю законодатних тіл не великий, чого доказом хочби те, що прогибіцію ухвалено проти виразної волі тодішнього президента Вилсона.

Та методиська рада моральности не боїться видавати публичних заяв, про котрих вартість вона сама не має великого переконання. Пояснити се можна тільки одним: Методисти, як протестанти, противні виборови католика на уряд президента Злучених Держав. Вони бояться сього вибору, гейби сей вибір був розголосом для церкви доспішного кандидата, а осудом других церков. Заява методистів подиктована звичайною церковною завистю одної церкви до другої. Та виступати явно зі сею завистю в Америці вже не поплатно. Тому сю церковну зависть, нетерпимість до людини другої віри, закривається штудерно придуманими аргументами. Маскується її обороною населення перед потворою алькоголізму.

У сей спосіб замісць одної хиби поповняється дві. Замісць повалити релігійну ненависть, додається до неї ще лицемірство, і се все пускається в світ як християнську оборону людий перед деморалізацією.

ЧОМУ НЕМА ТКАЛЬНЯНИХ ФАБРИК НА УКРАЇНІ

До війни Україні ткальняних виробів достарчав текстильний промисл, що зосередився в районі Лодзь-Жирадів-Білосток. Міста ці знаходяться тепер в Польщі. Вироби підмосковських фабрик йшли хиба лише до Харкова. Тому тільки в Харкові були перед війною гуртові склади текстильних виробів, що поповнювалися з Москви. По инших містах України панував безконкуренційно польський (щодо походженя капіталу, німецько-жидівський) промисл.

Після війни, з повстанням польської держави та утворенням сучасного стану на Сході Европи, Велика Україна стала ринком виключно московських текстильних виробів. З бігом часу показалося, що сама Московщина не зможе задовольнити потреб України. Показалася потреба будувати нові фабрики. Та тут Москва виявила свої тенденції тримати й далі Україну як тепер для збуту своїх фабрикатів. Хоч який слухняний той уряд, що сидить з ласки Москви в Харкові, але й він нераз переконував Найвищу Раду Народнього Господарства про потребу розвитку ткальняного промислу на Україні. Особливо переконуючої сили набрала петиція харківського уряду в звязку зі складенням пляну відбудови промислу протягом 5 років. На прийдешні пять років Всесоюзна Рада Народнього Господарства ухвалила спорудити нових 8 текстильних фабрик та значно поширити і перебудувати ті, що істнують, на що буде витрачено 470 міліонів карбованців. **Україну-ж виключено з числа районів можливого розвитку текстильного промислу.** І це тоді, коли Україна має для того всі дані.

Ще перед війною на Україні вовну переробляли на 48 підприємствах з 6,057 робітників, що випускали гуртової продукції на 9,680,000 золотих рублів. Це давало до загальної виробки в сучасних межах РСРС. 4,1%. На рік 1927 цей процент обробки знизився до 3%.

Щодо шерстяного виробництва, то Україна, маючи більше як 8 міліонів голов овець та кіз, може цілком задовольнити запотребовання вовни своїм розвиненим текстильним промислом. Цю потребу може вже задовольнити навіть тих кілька тисяч голов мериносів (тонкорунні вівці), що є в заповіднику Асканія Нова. Через заходи економічного та організаційного характеру товарний вихід вовни може значно підвищитися. Та при неправильно наміченому географічному розподілі майбутніх нових фабрик годі говорити про якісь заходи. Правда, заходи є й будуть, але для того, щоби збільшити перевіз вовни з України під Москву, з тим, щоби повертати її звідти у вигляді готових фабрикатів, за які на Україні мусять дорого платити.

Московські текстильні вироби тепер дорожчі від німецьких півчверта разів. Отже майже в четверо дорожче українське населення мусить платити за поганий московський виріб краму проти ціни, якуб воно платило за гарні німецькі вироби. Московщина забезцін вивозить українську вовну до себе, присилаючи звідти вже непомірно дорогі вироби. Мало того, що Україна мусить Московщині постачати за дешеву ціну свою вовну, вона мусить також давати свої сирівці для експорту за кордон, щоби за вторговані за них гроші Москва могла купувати для себе машини та другі фабричні причандали. Цій ціли підпорядкована ціла система тарифних ставок та маршрутних перевозок, яка тягаром лягає на все економічно-господарське життя України. Так, наприклад, довіз бавовни найнижче оплачується з Мурмана до Москви на залізницях, а з Одеси за перевіз бавовни до Москви на 75% платиться дешевше ніж до Києва. Всі тарифи пороблені так, що довіз до України з одного місця в друге далеко дорожче обходиться ніж вести з України в найдальші кутки Московщини. Через таку систему тарифних ставок залізниці в Росії за 1926/1927 рік дали 118 міліонів рублів страти, а на Україні 120 міл. прибутків, що пішли для „союзної" скарбниці. Такими скритими зборами Московщина витягає з України кольосальні суми гроша, що навіть і не дадуться почислити. Це все в додаток до явних налогів.

На півдні України ще до війни пробували, і дуже успішно, розводити бавовняк. Харківський уряд проектує що року культуру бавовняка на Україні поширити, але Москва на цю ціль грошей не дає. Негація інтересів України щодо розвитку її текстильної промисловости проводиться послідовно, як це робить кожна метрополія до своєї кольонії, навіть більше послідовно, як це робила царська Росія. Як зразок наведемо тут такий маркантний приклад.

Розвиток цукрової промисловости та хлібний експорт ще до війни викликав був спорудження великої джутової та канатної фабрики в Одесі, яка забезпечувала запотребовання мішків та шпагату на цілій Україні. А недавно було в московських газетах, що Цукротрест (в Москві) для цукроварень (на Україні) замовив 60,000 мішків у... Ленінграді. Це саме тоді, як одеська фабрика не знаходить збуту на свої вироби, мусить скорочувати виробництво та виплачувати робітників. Але це замовлення скінчиться на тім, що Ленінград купить мішки в Одесі, перевезе їх до Москви, а Москва вишле їх на Україну. На цій операції заробить і Москва і Ленінград, а Одеса стратить, бо змушена продавати свій крам забезцін. В остаточнім результаті таки виграє Росія, як метрополія, а програє Україна, як кольонія. Такий закон економічних відносин істнує завжди там, де одна нація закріпощує другу.

Не поможуть жадні петиції харківського уряду, які все частійше посилаються до Москви і жадне переконання про вигідність розвитку текстильної промисловости на Україні нідочого, бо то, що вигідне Україні та її інтересам, то невигідне Москві. Московщина з монопольного спродажу своїх текстильних виробів та з такоїж монопольної закупки вовни та прядива мала на Україні за минулий 1926/27 рік коло 700 міліонів карбованців прибутку до своєї каси. Зменьшення цих прибутків викликалоб перш за все невдоволення текстильників-робітників, які користають з такого стану річей, маючи добру платню, дарові помешкання і добре культурне обслуговання (школи, театри, кіна, бібліотеки).

Життеві інтереси Росії як метрополії будуть диктувати кожному її урядови вдержувати далі пануючу ролю на Україні та чим далі тим більше її зміцнювати. Це колись нарешті доведе на Україні до зрозуміння стану українського промислу. Тоді замісць петицій та торгу за якусь окрему фабрику чи пару міліонів карбованців, Українці стануть єдиним фронтом боротися проти панування Москви, бо тільки самостійна Україна зможе зорганізувати в себе економічно-господарське життя так, як того вимагають інтереси її населення.

ПРЕСА ПРО ВИСТУП Д-РА ЗАХІДНОГО

„Распни його!" в польській пресі.

Краківський „Ілюстровани К. Цодзенни" (ч. 168) з 19. червня ц. р. містить вступну статтю п. з. „За таку географію належиться не чемне поучення, тільки кримінал". Стаття посвячена виступові посла з Укр. Партії Праці д-ра М. Західного в польському соймі в дні 15. червня. Передруковуємо цю статтю в дослівному перекладі:

„Вальдемарас у Ковні виповів відважну війну Польщі (хоч не мав направду наміру вести війну) та заанектував на папері Вильно, — посол Західний, Українець „дикий" і емісар „українського уряду" Петрушевича в Берліні, показався ще відважнішим від Вальдемараса. Він виповів війну Річипосполитій Польській у соймі тієї-ж Річипосполитої та заанектував для „Західної України" Східну Галичину і Волинь. Він заявив публично, що не признає границь Польщі, що його не обходить ні трохи ні рижський договір, ні рішення ради амбасадорів в справі границь Річипосполитої!

„Панове Західний і инші — є горожанами Польщі і послами до сойму Річипосполитої, які зложили присягу на вірність державі. Певний безкарности, роззухвалений польською толеранцією, п. Західний під покришкою своєї неторкаємости скористав безлично зі соймової трибуни, щоб явно-славно голосити кличі зради Польщі, кличі бунту проти польської влади і цинічно заявити, що його — емісаря Петрушевича, який стоїть на берлінському хлібі, не обходять ніякі міжнародні акти в справі границь Польщі, і що він і йому подібні не перестануть прямувати до вдірвання частини польських земель від Польщі...

„А сойм вислухав спокійно цих безличних провокацій, і п. Західний et consortes ходять собі гордо по Варшаві, замісць того, щоби їх відвезено зі соймової салі як зрадників і бунтівникв негайно до тюремної келії, де очікувалиби на процес і кару за злочин проти держави.

„Щоправда, маршалок Дашиньскі перервав бесіду гайдамацьких зухів — відважних, тому що певних своєї безкарности — та пригадав їм, щоб примінювалися до „географії(яка обовязує в Польщі". Проте злочинні декларації панів Західних будуть могли бути поширені друком, і кличі бунту дістануться до українського („Іл. Курієр" уживає туманово постійно слова „руські" — прим. Ред.) села, викликуючи серед розагітованих (за німецькі і большевицькі гроші) Українців враження, що в Польщі все можна, і що Польща видно дуже слаба і нетривка, коли дозволяє на прилюдний насміх над законами Річипосполитої, та ставлення знаку запитання над її границями в самій столиці Польщі та на отвертий заклик до бунту...

„Польська толеранція, вибачливість польської суспільности і вибачливість уряду набирає таких розмірів, що проти неї просто бунтується ум польского горожанина, який обсервує відносини на кресах. Милий Боже, як довго будемо ще зносити цинічні провокації і кновання таких Західних et tutti quanti, цих зухвалих ворогів держави, в якій жиють, цих тайних агентів Німеччини і Большевії?

„Польська недоторкаємість не може відноситися до людей, які отверто заявляють, що не признають законів Польщі і прямують до відірвання частини її земель. Ці люде, це зрадники і небезпечні шкідники, для яких місце в кримінал, а не в соймі.

„Вільно пп. Західним воювати з Польщею і їй шкодити, але не тоді, коли знаходяться в границях Польщі, і не тоді, коли виступають, як її горожане. Вон до Берліна, вон до Большевії, панове гайдамаки! Там горлайте собі проти Польщі, там утішайтеся безкарністю!

„Але не вільно дозволити, щоби ця безкарність була участю гайдамацьких ребеліянтів — у Варшаві. Польська суспільність, що хоче мати спокій у державі, уряд, який бажає забезпечити внутрішний порядок — не сміють толерувати явних злочинів проти Польщі, тільки мусять повчити пп. посольських гайдамаків, що вільно горожанинові, а чого не вільно. Місце для пп. Західних є в криміналі".

„Рада", (Львів).

В. Кедровський.

1917 РІК.

(154)

„Ґенеральний комісар військових справ С. Петлюра вислав начальникові штабу верховного головнокомандуючого, головнокомандуючим румунським та південно-західним фронтами, начальникові Одеської військової округи і багатьом иншим офіційним представникам військових організацій телеграму, в якій повідомив, що Укр. Центральна Рада назначила його головою найвищої військової влади на Україні по втечі влади київської округи без повідомлення про се нею нікого. Головним завданням вище військових установ на Україні є охорона порушеного ладу в Києві, окрузі й по всій Україні, встановлення залізничого руху, забезпечення армії людьми та всіми життевими й боєвими припасами. З огляду на хоробу Головного начальника Одеської округи Маркса назначив Петлюра тимчасово виконуючим його обовязки команданта 12 кінної дивізії Єльчанінова. Винниченко телеґрафічно повідомив начальників залізниць України, всі армейські комітети, ради робітничих і салдатських депутатів, начальників постачання південно-західного й румунського фронтів про те, що владу в краю 1. листопада обняв Ґенеральний Секретаріят, поповнений Ґенеральним Комісаром, між иншим для військових справ і шляхів.

„Усунення правительственних військ з Києва.

Закликані штабом округи війська на здавлення Києва, в числі 85 ешалонів, не всі встигли прибути завчасно. Завдяки зручности орґанізації залізничників їх справлено кудиинде подалі від Києва. Одначе кілька ударних батальонів добралося до Києва, коли вже було по війні й навіть ті війська, що перебували у Києві, почали проситися, щоб їх з гонором пустили з Києва. До зустрічі з 4 ешалонами ударного батальону смерти, які прибули на Пост-Волинський, приготовилися гірська й полева артилерія, броньовити, кулеметчики й инші. Між прибувшими військами та представниками революційних орґанізацій Києва почалися переговори. 2. листопада у вечері важкий гарматний дивізіон почав обстрілювати Пост-Волинський, бо ударні батальони смерти ще не хотіли вернути назад. Але це було вже тоді, коли з Києва почали виїзджати ті части, що передтим сюди дісталися або стояли в Києві. Цікаве становище козацького зїзду, що відбувався саме тоді у Києві. Ще 25 жовтня заявили його делеґати в революційнім краєвім комітеті, що козаки стоять на ґрунті федерації і без згоди Центр. Ради не будуть орудувати своїми частями на Україні. Обіцяли підтримку Ц. Раді, коли вона стане на становищі охорони революції й боротьби з анархією. По перемозі української революції козачий зїзд на загальних зборах 1. листопада постановив переїхати до Новочеркаська й запропонував усім частям, які підтримували тимчасове правительство, заняти невтральне становище щодо подій на Україні. Того самого дня на конференції козачих частей ухвалено, що вони не будуть втручатися до політичної боротьби на Україні й прохали Центр. Раду або заґарантувати їм безпечність зі збереженням зброї, або допомогти їх виходови з Києва на таких самих умовах. Загальні збори учнів 1, 2, 3 і 4 шкіл ствердили у своїй ухвалі, що вони ніколи не збиралися робити перешкод У. Ц. Раді в уладженню свого власного життя на Україні. Юнкери Константинівської школи ухвалили виїхати на фронт з виїмком одної частини, яка не брала участи в „бойових" операціях і віддала себе до послуг Ц. Раді. Чехо-Словаки, нараз побачивши, що в Києві Ц. Рада заводить порядок і обороняє місто від грабіжництва, постановили негайно вернутися на фронт. Тесаме зробили донські козачі части й ударний батальон, колишній Корніловський. 30 жовтня зявилася в Ц. Раді делеґація Чехо-Словаків і висловила своє глибоке співчуття українському народові та запевнила, що вони ні в якому разі не будуть втручатися в політичну боротьбу в Росії. 1. листопада почали відїздити з Києва правительственні війська. Ухвалено вивозити по одному ешалонови на 50 ваґонів що дня. 3. листопада попрощалися з Ц. Радою юнкери 5-тої школи прапорщиків, а командант школи виголосив „ура!" в честь вільної України. Того самого дня були в Ц. Раді й представники ударників, які своє становище зясували так, що коли большевики підуть проти влади Ц. Ради, ударники з тих самих мотивів підуть на підмогу Раді проти большевиків. На місце правительственних військ, що відходили з Києва, стали прибувати до столиці України українські части, між иншими полк ім. Полуботка й Т. Шевченка.

„Довкола подій у Києві.

„1. падолиста о 12 годині в ночі ґенеральний писар О. Лотоцький мав розмову з уповноваженим кватири верховного головнокомандуючого, Вирубовим. Розмова торкалася відїзду О. Лотоцького, яко представника Ґенер. Секретаріяту, до кватири Верх-ючого в ціли порозуміння з приводу останніх подій у Києві та взагалі на Україні. Ген. Секретаріят виделеґував туди також і ґенерал-секретаря справ земельних, Б. Мартоса. Ґенер. Секретаріят одержав 3 падолиста телеґраму від командуючого арміями південно-західного фронту Володченка, в котрій він сповістив, що фронт рахується з фактичним станом річей і що військовий звязок не буде порушений. Начальника постачання засобів для війська запевнено, що армія не опиниться без потрібних річей.

„З инших київських подій треба згадати, що буржуазні часописи, між ними й „Нова Рада", були закриті. Коли втихомирилося в місті, Ґенеральний Секретаріят завізвав робітників спинити страйк. Від 2. падолиста у всіх банках і публичних інституціях почалася нормальна праця. Штаб округи в складі команданта ґен. Квецінського, шефа штабу ґенер. Треґубова й комісара Кірієнка арештовано. Управу почти, телеґрафу й залізниць перебрали Українці. З косого копаніра звільнено 8 полуботківців, що сиділи там за повстанне (обвинувачувались в намірі відділити Україну від Росії — В. К.). Команданта Києва ґенерала Циховича вирятували з великої небезпеки перед розстрілом салдати Українці.

„Ґерой київських днів, Кірієнко.

„На чолі військ, які прибули з фронту усмиряти революційний Київ, стояв помічник комісаря при квартирі команданта південно-західного фронту Григоріев. Він і землячок Кірієнко, це головні герої контрреволюції. Кірієнко в ночи з 29 на 30. жовтня заявив, що уступає, але й потім пробував щастя усмиряти Українців. Якою морально-політичною гниллю є цей землячок, нехай посвідчить отсей документ: 31. жовтня у вечері на нараді рад робітничих і салдатських депутатів представник козаків Богаєвич оголосив таку заяву, зроблену на пропозицію Іванова: Сьогодня в Михайлівськім монастирі збірні відділи правительственних військ дали телеґраму з пропозицією вислати по два представники від кожньої бойової одиниці в штаб округи біля 8 год. Прибувши в округу, ми застали там помічника комісаря південно-західного фронту Ґріґорева, котрий на наші питання про положення, конкретні завдання відділу та його сили, відповів нам словами свого приказу з 30 жовтня сього року. Потім Ґріґорев відїхав на якусь нараду, а до нас замісць Квецінського, котрого ми питали, вийшов бувший комісар Кірієнко. Ми йому поставили питання, чому нас тримають і що нам робити? Тоді Кірієнко заявив приблизно ось що: „Хоч я усунувся від комісарства, але це не значить, що я здав провід, бо тільки Керенський може усунути мене цілком". Потім на наше питання, якими силами розпоряджає бувший комісар, Кірієнко вказав на всі військові школи, підготовчу команду шкіл прапорщиків, козаків і ударників, одним чином на цілий фактично правительственний відділ за виїмкою Кубанців, що вагалися, немов на глум висланих проти Українців, між тим коли вони самі поповнені Українцями.

(Дальше буде)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„ОБЕДНАННЄ" І ЙОГО ВОРОГИ.

Хто слідить за громадянським життєм серед українського народа, той не міг не побачити, який вплив на нього мала невдачна українська революція. Коли український нарід зірвався до боротьби проти своїх ворогів, то серед наших людий стали затиратися партії. В старім краю весь нарід покладався на свої сили, то й ми, іміґранти, теж покладалися на свої сили. Наші люди в старім краю йшли проти всіх ворогів нашого краю, то й ми тут виступали проти ворогів нашого краю. Ґрупи були, сварки були, але їх ставало щораз менче.

Як боротьба українського народа за самостійну державу скінчилася невдачею, то заraз серед нього появилися ріжні угодові течії. Пропала віра у власні сили, а стали люди оглядатися на чужу поміч: одні на аліянтів, другі на Москалів, треті на Поляків, четверті на російських монархістів і так далі. Зараз і серед нас, американських іміґрантів, стали появлятися нові орієнтації. Пропала єдність, а на її місце одні стали тягнути за московськими большевиками, другі, як наші гетьманці, за московськими монархістами, треті шукали помочи в Польщі, дехто навіть у Римі. Американські Українці пережили всі ті орієнтації, як дитина переходить кір, дифтерію й коклюш.

Серед тої страшної суматохи орієнтацій на чужих усе була таки горсточка людий, що стояли твердо при орієнтації на власні сили. Вони голосили, що свободу нашому народови здобути може тільки наш нарід, і тому вони кликали наш нарід піддержувати силу, скріпляти її всіми засобами. Вони піддержували своїми грішми всякі інституції в старім краю, які організували наш народ, та вели ботьбу проти ворогів. Сі люди злучилися в організацію Обеднаннє. Свобода станула за сею організацією, та члени Українського Народного Союза своїми жертвами показали, що вони розуміють добре намір Обеднання.

Роботу Обеднання мусіли незлюбити всі чужі орієнтаційники. Наші большевицькі москвофіли перші пішли в бій проти Обеднання, за ними пішли гетьманці, далі наші „римляни", наконець і наші польонофіли, що в нюйорськім „Руськім Селянинї" підпускають агітацію, що нам Українцям, тільки одна дорога, а то з Польщею, бо вона демократія, Захід.

З тих нападів наших орієнтаційників на Обеднання видно, кому не на руку робота Обеднання. Ми, українські іміґранти, дивимося на ті напади, і не дивуємося. Відомо, Москалям, комуністам і монархістам не на руку, як американські Українці посилають гроші на піддержку своїм братам у старий край; якби так американські Українці не посилали, то Москалі давалиби нашим братям „пособія", підкуплювалиби, богато кацапів і комуністів наробилиб. Наші жертви не дають нашим людям деморалізуватися; наші жертви не одного Українця вратували від московських лап.

І Полякам робота Обеднання теж не по цутру. Якби Обеднаннє не збирало жертв в Америці, то богато українських інституцій упалоби, а до розбитих Поляки вже легко підійшлиби зі своїми підшептами, обіцянками, уступствами, запомогами. Тому й польонофіли мусять виступати проти Обеднання. Сим польонофілам не треба навіть виступати виразно за польською орієнтацією. Вистарчить, як вони будуть валити запомогову акцію Обеднання для старого краю, то Поляки будуть їм удячні і свою вдячність не забудуть проявити панською ласкою.

Послідними часами, бачу, польонофіли голосять, що Обеднаннє ол райт, тільки проводники Обеднання но ґуд. І се робота на польський млин: як люди вірять у се, то й з того користь буде тільки Полякам. Люди перестануть давати жертви, а зі сього користь Польщі та польонофілам.

Я казав, що ті чужі орієнтації се немовби недуга. На недугу один вмре, а другий перейде та ще дужчий стане та ще відпорніший. І хто яку недугу перебуде, то звичайно на неї вже не хорує вдруге. Таке було з большевизмом: хто переболів большевизм, то вже на нього вдруге не заслабне. Таке саме й з гетьманатом: хто з нього вилічився, той вже на завше буде знати, що се таке гетьманат. Таке саме буде й з польонофільством. Дехто не любить одного або другого урядника Обеднання, і з тої ненависти готов навіть до польського конзуля піти помочи просити проти ненавидних урядників Обеднання. Хай йому цур. Най іде. Як лиця не має, най лається. Буде колись соромитися своє лице між людий показати.

Українського народа такі чужі орієнтації не збаламутять. Зерно нашого народа все лишається здорове. Всякі чужі орієнтації се немовби млинок на вітрення збіжа. Одним боком відлетить легка полова, а другим боком відсунеться послід, а тільки третим боком відходить чисте зерно. Словом, якби нас не віяли, то не розділилиби, де в нашім народі полова, де послід, а де чисте зерно.

Здорове зерно видержить усякі віяння і колись видасть зі себе плод сторичний. Полова, й послід піде свиням і худобі, а тільки здорове зерно піде людям на пожиток.

Василь Дроботій.

ЮВІЛЕЙ ПОЧТИ.

Зимою 1627. року за часів володіння Людвика XIII., а радше за часів його всесильного міністра Рішельє оголосив головний контрольор французьких почт Пер д' Альмерас спеціяльний декрет, який як найгострійше заборонював приватним людям займатися перевозом почтових посилок без оплати належних такс для скарбу. Розпорядок цей вважають загально початком існування урядової почти. Тогож року поміщено в Парижі перші скриньки листові; листи треба було заосмотрювати у відповідні значки, які доказували, що лист оплачено. Винахідником почтових марок признано Емілія Жірардена, але в дійсности поширив уживання марок Англієць Дж. Гіл, а коверти появилися значно пізніще, бо щойно з початком XIX. століття.

СКІЛЬКИ МАЄМО БАРВ?

Професор Маєр з Ґотінґ каже, що природних барв можна одержати 819 ріжних відбитків. П. Шеврель винайшов їх аж 14.424. Фіолетний кольор має 28 відтінків, рожевий 42.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ГАРВЕЙ, ІЛЛ.

На будову дому інвалідів.

Хоч наша громада і не велика, всього 20 родин, одначе ми не хочемо відстати від других, бо розуміємо потребу такого дому та знаємо свій громадський обовязок.

Збіркою, яка принесла $26.50, занялися Микола Гуцул та Іван Миленький. Жертвували слідуючі: М. Ґуцул, І. Миленький, А. Миленький по $3.00; А. Кухарський, Н. Степанчук, Г. Новак по $2.00; І. Карнофіль $1.50; Д. Чикловський, Г. Артим, І. Устиновський, М. Маричич, І. Лукаш, Ю. Дудар, В. Макарик, І. Круль, М. Бойко, Д. Гуменюк по $1.00.

Гроші переслано через Обеднаннє. В імени українських інвалідів складаю щиру подяку усім жертводавцям.

Іван Миленький.

БОТЛЄР, ПА.

На оборону невинно засуджених.

Дня 24. червня с. р. на вічу протесту проти засуду невинних Атаманчука та Вербицького зібрано $22.00, які пересилаємо через Обеднаннє на повище згадану ціль.

о. Юрій Крупа.

На будову читальні Просвіти в селі Жухів, повіт Ланцут.

Іван Шегда переслав на будову читальні Просвіта в с. Жухові $50.00. Гроші переслано через Обеднаннє.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Сим повідомляється, що гловний комітет для українського походу і для драми, яка відбулася 2, 3 і 4 липня, з приводу 150-літної річниці масакри білих Індіянами, на Wyoming, Pa., скликує МАСОВІ ЗБОРИ, на сю неділю, 15. липня, в 7-ій год. вечер, до Moose Hall, 9 N. Main St., Wilkes-Barre, там, де було протестаційне віче. Длятого, що дуже важні річи мають бути як слід розібрані, проситься всіх як учителів, навіть і співаків, містоголов і всіх інтересуючихся Українців, прийти на се зібранне. Се вже буде остатне зібранне щодо відбувшогося великого свята. Таксамо проситься принести всі гроші, які хто має на рахунок, бо нам ще дуже богато грошей бракує, а муситься здати загальне справозданне фінансове. До сего часу ми мали приходів до $1,290, а розходів до $1,590. Отже проситься численно прибути на сі збори, щоби порадитися, в який спосіб можнаби роздобути гроший на покриттє коштів. — ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА: Ю. Хиляк, гон. предс.; Вол. Крайківський, активний голова; І. Мекитита, скарб.; Г. Русинко і М. Музика, заст. скарб.; Юліян Кондратович, ґен. секретар.

Михайло Зощенко.

ЩО СПІВАВ СОЛОВЕЙКО

I.

Нічого дивного, що в такім непоказнім і понурім середовищі виросла така гарна дівчина, наче весняка — Олеся Рундуківна. Але нарешті, коли стонога може жити у вохкій плісни, то чому людина не могла би жити серед мокрого біля.

А таки кождому все було жаль Олесі Рундуківної.

Про неї говорити мемо дуже докладно пізніше. Тепер автор мусить розказати про горожанина Василя Васильча Билинкина. Що то він за один був. І чи політично не підозрілий. Та в яких він був взаєминах із поважаною Рундуковою. Чи небув посвоячений з ними. Він не був із ними посвоячений. У їх житті відіграв він ролю припадково і на короткий час.

Цей Билинкин ступав усе дуже помало, майже задумчиво. Руки держав на спині схрещені. І дуже часто прижмурював очи. Постать його була трохи похилена, певно наслідком життєвих неприємностей згорблена.

Що торкається образування, то виглядав менше-більше так, начеб мав чотири гімназіяльних класі.

Його суспільне походження було незнане. Прийшов із Москви, як вибухла революція. Від нього не довідався ніхто нічого більше. Не було теж ясне, чому він прийшов сюди. Може думав, що на провінції менший голод. А може не міг видержати на одному місці і манили його далекі сторони та пригоди? Чорт визнається в його душі. На заглянеш у кожню психольоґію.

Та найскорше було воно так, що йому здавалося, будьто би на провінції був менший голод. І так цей чоловік у початках вештався все по базарі, позирав із апетитом на свіжі бохонці хліба і цілі гори ріжних харчів. Але як він узагалі виживлявся, це було тайною. Може навіть просив милостині. Може збирав затички з фляшок із мінеральної води й овочевих вин і продавав їх. Були в місті навіть такі розпучливі спекулянти.

Та очевидне було, що він жив іще. Обшарпався, волосся стало випадати. Ходив усюди, боязко розглядався на всі боки, волік ноги за собою. Перестав уже навіть кліпати очима, глядів скучно і непорушно перед себе.

Але пізніще знову вибився на верх якимсь незнаним способом. Тоді, як зачалась наша любовна пригода, мав він уже добре становище, державну службу з платнею семої ранґи та з гонораром за надзвичайні години.

Відтоді Билинкин заокруглив, вливав, так сказати, в себе назад утрачені соки і став свобідно кліпати очима. Вулицею ступав тяжкою ходою людини, яка має повне право до життя та своє місцину. І справді, в хвилі, як відбувалася оця пригода, на своїм нескінченім тридцять другім році був він гарний мужчина.

Проходжувався часто і довго по вулицях, вимахував палицею сюди і туди, по дорозі оббивав голівки цвітів або траву і листки. Часом сідав на лавку на бульварі та віддихав, щасливо усміхаючись, повними грудьми. Над чим він роздумував і які то спеціяльні ідеї кружляли йому по голові, цього ніхто не знав. Може нічого не думав. Може одушевлявся своїм горожанським становищем. Або ще найскорше думав над тим, що повинен змінити кватиру.

І справді: жив він у паламаря Волосатова, Для Билинкина з огляду на його суспільне становище було ніяково жити у людини політично не зовсім бездоганної. Частенько розпитував, чи хто, ради Бога, не чув про іншу кімнату, бо йому не мило жити у слуги якогось там культу. І нарешті найшов невеличку кімнатку у поважаної сімї Рундуковиx. Не зволікав, а переселився. Нині оглянув кімнату а завтра раненько випровадився. Водою Микита перепровадив його.

Паламар, щоправда, зовсім не потребував того Билинкина, а таки здавалося чувся ображеним у своїх найліпших, хоч невиразних, почуваннях. Лаявся страшно а навіть погрожував, що при найближчій нагоді розібє морду Билинкинові. А коли Билинкин складав на віз усе своє добро, паламар стояв біля вікна та сміявся непривідно голосно, щоби так задемонструвати, що для нього зовсім рівнодушне, що Билинкин випроваджується.

Паламарихаж вибігала час до часу на подвіря, кидала щонебудь на віз і кричала: „Щасливої дороги! Ідь собі так, як той камінь, що паде у воду. Ми тебе не тримаємо".

Люди, що зібглися, і сусіди сміялися вдоволено і робили дуже виразні натяки на мнимі любовні зносини. Але щось такого автор не хоче твердити. Він нічого не знає. Тай не хоче у літературу перепачковувати непотрібних сплетень.

II.

Кімнату віднаймили Билинкинові безкорисно і не з біди. Щоби виразно сказати, стара Дарія Василівна Рундукова боялася, що з причини недостачі мешкань можуть їй упхати якийсь простацький, понадчисленний елемент.

Билинкин навіть використав трохи цю обставину. Як переходив попри фортепян, зиркнув тамтуди та запримітив нерадо, що цей інструмент, так сказати, зовсім зайвий та що він спокійна людина, надшарпана життям, був на двох фронтах, обстрілювала його тяжка артилерія та що не може знести тих зайвих буржуазних тонів.

Стара обиджена відповіла, що вони мають цей фортепянчик уже сорок літ і задля Билинкинових примх не знищить інструменту або не повириває струн і педалів. Тимбільше, що Олеся вчиться музики тай це може є головною метою її життя.

Билинкин похитав сердито головою у відповідь старій та дав зрозуміти, що він розумів це, як чемну просьбу, а не як строгий приказ.

На це стара дуже обидилася, розплакалася та мало що не відмовила йому кімнати, колиб завчасу не була подумала про можливе примусове закватирування чужих людей.

Билинкин перепровадився вранці і до вечера постогнував у своїй кімнаті, все впорядковував і прибивав, відповідно до свого великоміського смаку.

Два чи три дни пройшли спокійно, без якихось надзвичайних змін.

Билинкин ходив до служби, вертав пізно та похожав довго по кімнаті, чалапаючи барлячами. Вечером жував щось, потім засипляв, при цьому трохи хропів і свистав носом.

Олеся Рундуківна два дни ходила трохи притишено та кілька разів допитувалася матері а також свого молодшого брата Михаська, який той Билинкин, на їх думку, чи курить люльку і т. д.

Третього дня нарешті побачив її Билинкин. Було то раненько, Билинкин, як звичайно приготовлявся йти до служби. Ішов коридором у нічній сорочці, з розіпнятим ковнірцем. Шлийки звисали звади і баламкалися сюди й туди. Він ішов помало, в одній руці держав рушник і пахуче мило. Другою рукою пригладжував розкуйовджене від спання волосся.

Вона стояла в кухні, робила якусь домашню роботу, чистила самовар і колола сухе поліно на тріски.

Скрикнула легко, як побачила його і відскочила на бік, бо встидалася за свою невпорядковану ранішню тоалету. А Билинкин стояв у дверях та приглядався дівчині з подивом а навіть із захватом.

І справді, того ранку вона була дуже гарна. Ця свіжість легко запаленого лиця. Недбалі фалі білявого волосся. Трохи пиркатенький носик. І ясні очи. Тай невеличка, але повна стать. Це все таке принадне. Була в ній ця чарівна недбалість і може також непорядок жінки, що рано вискакує з ліжка босоніж, вкладає ноги у повстяні пантофлі та домашню господарку приводить до порядку. Такі жінки подобаються може авторові. Він нічого не має проти таких жінок.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ХТО БУВ

В МИНУВШУ НЕДІЛЮ В СІЧОВІМ БАЗАРИ В НЮ ЙОРКУ З ПРОВІНЦІЇ.

В. Корилів з **Шамокін, Па.,** приїхав на ескоршин трені. — Ваш штор, то правдива сурма грае.

Міс Федусь з **Колчестер, Конн.** Працює в Бруклині, їде до родичів і вибрала для них на презент що найкращі рекорди, такі, як сама.

І. Еілецький з **Трентон, Н. Дж.** Приїхав спеціяльно по ноти на пяно, зладжені професором Гайворонським.

Місс Анна Торик з **Елмайра, Н. Й.** Іде до родичів на вакації. Була з товаришкою (Др. Турнер з Стейт Госпітал в Бруклині), щоб її показати, який Українці мають штор.

М. Фатюк і А. Семенів з **Йонкерс, Н. Й.** Купили до читання книжки про війну.

В. Чучман з **Амстердам, Н. Й.,** — книжки брав.

М. Соха з **Вайтстовн, Л. Ай.,** хлопець недавно з краю, що йому подай, то любить.

В. Кушнір з **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Дуже був занятий, мав дейт, лиш два рази переслухав свою рекорду, що наспівав в хорі уч. Ґели; нашептав щось сподавчині і побіг. Обіцяв, що прийде і богато всего накупить.

Ю. Равлінко з дочкою з **Джерзи Сіті, Н. Дж.,** Ноти на пяно Гайворонського. 160

Записала **Ольга Опеля.**

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

В. Ю. — Про змагання Залізняка зі Збишком вже написав допись гр. М. П.

Витинки з ґазет надіслали: Др. В. Корецький, Вилкс-Бери, Па.; гр. О. Г., Оборн, Ню Йорк.

ПРЕЗИДЕНТ ЛІБЕРІЇ РЕВІЙОВИЙ КОМПОЗИТОР.

Президент муринської републики Ліберії, Кінг, недавно подорожував по Европі. Був уже в Лондоні, Гамбурзі, Ціріху, Кольонії (Кольонь), а найдовше задержався в Парижі. Президента відвідав один скандинавський журналіст.

— Відки ви? — спитав президент.

— Я зі Скандинавії, з Данії.

— Ага — сказав президент Кінг — знаю, Данія має 2,219.000 мешканців і около 240,000 квадратових км. поверхні, коли вчислити до того вже й Ґренляндію. Наша ліберія має простору лише 95.400 квадр. км. і півтора міліона населення, у цьому 130 білих, не більше. Дивуєтеся, що ми є самостійною країною, незалежною, а не кольонією білих.

Президент натиснув ґудзик електричного дзвінка на столі. Відчинилися двері і журналіст побачив у сусідній кімнатці невеличку, кругленьку жінку, чоколядової барви, з сніжно-білими зубами. Лежала на софці, вахлювалася недбало і слухала радіоконцерту. Два чорні добродії з кучерявим волоссям, у фраках, танцювали під такт музики блек-батом.

— Той, що там танцює на ліво — запримітив президент Ліберії — то мій міністер війни, дуже добродушна людина, бо він лише так дико виглядає; той направо то мій секретар кабінету, говорить вісьмома мовами, а студіював у Парижі. Поправді нема в Ліберії парляментаризму. Я сам іменую моїх міністрів і все є в порядку. Отся добродійка, то моя жінка.

— Чим найбільше цікавитеся?

— Передсвсім нашим експортом кави, потім справою бавовни, а передовсім моєю любою жіночкою, а потім театром і музикою, бо то моя пристрасть. Властиво я волю ревії. Керовник театру „Мулін Руж" предложив мені скомпонувати муринську ревію для Парижа. Він хоче написати текст, а я мав би скомпонувати музику. Попробую, як верну у батьківщину. То буде велика сензація, бо уявіть собі, щоби так якийсь европейський володар скомпонував ревію для кабарету!

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, складаю щиру подяку У. Н. Союзови за уділення мені допомоги в сумі $75.00 з фонду убогих.

Рівнож дякую урядникам місцевого відділу, а при тій нагоді кличу всіх, хто не є ще членом, вступати до своєї рідної національної орґанізації, бо тільки вона й поможе при лихій годині.

Андрій Дишель

член від. 98 в Шенандоа, Па.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД. ДІМ В ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

взиває всіх своїх членів-бондовців на

ПІВРІЧНІ ЗБОРИ

— які відбудуться —

В НЕДІЛЮ, 15. ЛИПНЯ С. Р. 214-16 Фултон ул. Елизабет, точно в год. 4-ій пополудни.

На порядку нарад дуже важні справи до вирішення, тому присутність кождого бондовця конечна.

Всі ті громадяне, які ще не закупили бондів, нехай зголосяться на сі збори. 160

В. Левчик, предс.

Я. Красновський, секр. рек.

ПОЗІР! — АМСТЕРДАМ, Н. Й.!

ЗАХОДОМ БР. СВ. О. НИКОЛАЯ

— відбудеться —

В НЕДІЛЮ, 15. ЛИПНЯ, 1928

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В ROSE GARDEN PAVILION коло Reservoir Lake.

Початок в годині 1-ій пополудни.

Музика перворядна.

Дохід з пікніку призначений половина для Братства, а половина на політичних вязнів. Запрашається всіх Громадян місцевих і позамісцевих. За добру забаву ручить — **Комітет.** 160

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Й.!

ЗАХОДОМ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЗАПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

— влаштовується —

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 15. ЛИПНЯ 1928 Р.

НА НОРТ ГУДМАН (NORTH GOODMAN)

Початок в год. 1-ій пополудни.

На цей перший пікнік Центр. Зап. Комітет запрошує Українців міста Рочестер і околиці. Музика знаменита, добра і смачна закуска та свіжі напитки.

Пригадується тим, що купили тікети на виграну від Центр. Зап. Комітету, щоби ласкаві були присутні, бо покінченнє сеї справи відбудеться на згаданім пікніку. 160-1

За добру забаву ручить

Комітет.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Любов, від. 45, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 15. липня, в годині 2-ій попол. Проситься всіх членів явитися, бо є важні справи. Буде касовий звіт за пів року і другі справоздання. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Теодор Малик, предс.; Антін Гаргеим, кас.; Н. Ю. Сеник, секр.

КЛИФТОН, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 182, повідомляє, що звичайний мітінґ відбудеться в 2-ій год. в неділю, 15. липня, в гали парохіяльній, 47 Говп Ев., Пасейк, Н. Дж. Є товариські справи до полагодження. Взиваєтся тих членів, котрі не були на минувшім мітінґу, щоб прийшли на сей мітінґ і вирівнали свої вкладки. — М. А. Пипюк, предс.; Гр. Яськів, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Тов. Дністер, від. 361, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що півричні збори відбудуться в суботу, 14. липня, в Укр. Нар. Домі, 217-19 Іст 6-та ул., в сали ч. 2. Кождий член чи членкиня має явитись на сі збори; не явившіся будуть карані після статута артикул 13 — § 45. Довгуючі члени зволять вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Члени, котрі ще не зложили жертви на Сиротинець, нехай зволять зложити на сих зборах, бо в противному разі уряд буде змушений поступити після вашої ухвали. — Мих. Олексів, рек. секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Володимира, від. 65, повідомляє всіх своїх членів, що півричний мітінґ відбудеться в неділю, 15. липня, в гали шкільній, сейчас по Сл. Божій. Обовязком кождого урядника і члена явитись, бо будуть важні справи до вирішення. Не явившийся член або урядник підлягає карі після статута. — Яків Красновський, предс.; Василь Левчик, секр.

ІРІ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 40, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 15. липня в 2-ій год. попол., в гали Салайчука, 908 Гесс ул. Кождий член повинен явитися, бо є важні справи до обговорення, як: Сиротинець, закупно лотів під власну хату, фотографія і много інших. Пригадується тим членам, що ще не вписали своїх дітий до У. Н. Союза, щоби поспішились в сім місяци, щоби не бракло нічиєї дитини на фотографії. Також приведіть тих, котрі ще не належать до У. Н. Союза. — Н. Гаврилів, секр.

ТЕЙЛОР, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 193, повідомляє своїх членів, що півричний мітінґ відбудеться в неділю, 15. липня, в годині 2-ій пополудни, в гали Укр. Роб. Громади, 617 Union St. Проситься всіх членів прийти на мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Контр. комісія здасть справоздання за минувших 6 місяців. Проситься всіх членів прийти і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть наражені на суспенду. Не явившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Мих. Малишевський, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Над Збручча, від. 280, повідомляє своїх членів, що півричний мітінґ відбудеться в неділю, 15. липня, в 2-ій годині пополудни, в домі Укр. Горож. Клюбу, 618 Lackawanna Ave. Проситься всіх членів прийти на сей мітінґ, бо контр. комісія здасть справоздання за минувших 6 місяців. Котрий член не явиться на сей мітінґ, заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — В. Бутинський, секр.

ЛЕЙТРОБ, ПА. Бр. Усп. Пресв. Богородиці, від. 61, повідомляє своїх членів, що півричний мітінґ відбудеться в неділю, 15. липня, в годині 2-ій попол. Проситься всіх членів явитися на мітінґ, а довгуючих членів проситься вирівнати свої місячні вкладки і другі залеглости. Також проситься контрольорів прийти і сконтролювати відділові книжки та здати звіт на мітінґу. — Антін Скубяк, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. Січ, від. 282, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 15. липня, точно в годині 2-ій пополудни, в гали товариській, 409 Н. Геддес ул. Проситься всіх членів явитися на тих зборах і на означений час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих проситься вирівнати свої залеглости, в противнім разі будуть суспендовані. Контр. комісія здасть піврічне справоздання. Не явившийся член буде підлягати карі після статута. — І. Лесюк, секр.

ГУДСОН, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 273, повідомляє всіх членів і членкинь, що півричний мітінґ відбудеться в неділю, 15. липня, в гали парохіяльній зараз по Сл. Божій. Проситься всіх членів і членкинь явитися на сей мітінґ, бо маемо важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — Семко Сута, предс.; Іван Юськів, кас.; Павло Маряк, секр.

ЛУДЛОВ, МАСС. Тов. ім. Ів. Франка, від. 253, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що півричний мітінґ відбудеться 14. липня, в Укр. Гали, в год. 5-ій вечером. Проситься довгуючих членів вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Всі члени мають явитися на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Пригадується членам, що Тов і на далі буде принимати нових членів без вступного. Не явившийся член заплатить кару після ухвали. — Д. Нарко, предс.; Мих. Кульбанський, кас.; Ів. Приступа, секр. рек.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Тов. Згода, від. 294, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що півричний мітінґ відбудеться в суботу, 14. липня, в годині 7.30 вечером, в гали церковній на Гренд ул. Проситься всіх членів прибути на згаданий мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Буде справоздання контр. комісії і урядників. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть наражені на суспендованнє. На мітінґу будемо принимати нових членів бе звступного. — Николай Моссора, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє своїх членів і членкиць, що мітінґ відбудеться в неділю, 15. липня, зараз по Сл. Божій коло першої години попол., в гали церковній, 127 Парк ул. Проситься членів прибути на час, щоб можна мітінґ скінчити як найскорше. Члени довгуючі нехай прийдуть і вирівнають свої азлеглости. — К. Карущак, предс.; Н. Хабінець, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. Усп. Пресв. Богородиці, від. 123, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться 15. липня, в годині 1-ій пополудни, в гали церковній. Проситься всіх членів прибути; буде справоздання уряду і контр. комісії та другі важні справи. Довгуючі члени мають вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Будемо принимати нових членів без вступного. — Мих. Волощук, предс.; Дмитро Дфагак, кас.; Ник. Піціль, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Б. срв. Аристр. Михаїла, від. 332, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членкинь, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 15. липня, в 2-ій год. попол. в гали Укр. Нар. Дому, 10 Colpax St. Обовязком є кождого члена на сей мітінґ явитись і вирівнати свої вкладки, щоб ненаражуватися на суспенду. Є важні справи до полагодження. Будемо принимати нових членів без вступного. — Ник. Пападюк, фін. секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Уряд Бр. Сош. св. Духа, від. 237, дає до відома своїм членам місцевих і позамісцевих, що піврічні збори відбудуться в неділю, 15. липня, в льокали шкільнім, в годині 1-ій пополудни. Кождий член нехай памятає, що коли не явиться на сей мітінґ, заплатить 1 дол. кари, а урядник 2 дол. — П. Мінайлиця, писар.

